

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 5CoCsp/18/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7819200525
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Adriana Murínová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2024:7819200525.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Adriany Murínovej a členiek senátu JUDr. Slávky Zborovjanovej a JUDr. Zuzany Stolárovej v spore žalobcu DPS financial consulting, s.r.o. so sídlom v Trnave, Tamaškovičova 17/2742, IČO: 46713930, zastúpeného: advoconsulting s.r.o. so sídlom v Trnave, Tamaškovičova 17/2742, IČO: 47253428, proti žalovaným: 1. A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom B. XXX, 2. C. B., nar. XX.X.XXXX, bytom B. D. XXX, obaja zastúpení Občianskym Združením Centrum Správnej Pomoci Prievidza, so sídlom Lehota pod Vtáčnikom, 1. mája 388/8, IČO: 51876141, o zaplatenie 22.574,51 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Rožňava zo dňa 4. novembra 2022 č. k. 1Csp/27/2019-322 takto

rozhodol:

I. M e n í rozsudok vo výroku I. tak, že žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku zaplatiť žalobcovi istinu 22.574,51 eur, úroky za obdobie do 13.2.2019 vo výške 5.807,36 eur, úroky z omeškania za obdobie do 13.2.2019 vo výške 1.886,72 eur, úroky 8,65 % ročne zo sumy 22.574,51 eur od 14.2.2019 do zaplatenia, najviac do 25.6.2028, úroky z omeškania 3 % ročne zo sumy 22.574,51 eur od 14.2.2019 do zaplatenia s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého žalovaného.

II. Z a m i e t a návrh žalobcu na zrušenie neodkladného opatrenia Okresného súdu Rožňava zo dňa 23. septembra 2021 č. k. 1Csp/27/2019-287.

III. Žalobcovi priznáva proti žalovaným nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Rožňava (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) napadnutým rozsudkom zamietol žalobu zaplatenie istiny 22.574,51 eur s príslušenstvom titulom pohľadávky zo zmluvy o úvere uzatvorenej dňa 13.8.2008 medzi predchodcom žalobcu - OTP Banka Slovensko, a.s. ako veriteľom a žalovanými (výrok I.), žalovaným v 1. a 2. rade priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške týchto trov bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku (výrok II.) a žalobcovi priznal voči žalovaným v 1. a 2. rade nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške týchto trov bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku (výrok III.).

2. Súd tak rozhodol potom, ako uznesením zo dňa 7.7.2020 č. k. 1Csp/27/2019 - 153 pripustil, aby z konania vystúpil pôvodný žalobca - OTP Banka Slovensko, a.s., a na jeho miesto vstúpil žalobca DPS financial consulting, s.r.o. a jeho rozsudok zo dňa 16.10.2020 č. k. 1Csp/27/2019-192, ktorým zamietol žalobu, Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 31.5.2022 č. k. 5CoCsp/33/2021-302 zrušil z dôvodu, že súd nesprávne aplikoval na spor ustanovenia zákona č. 129/2010 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť dňa

11.6.2010, hoci zmluva o úvere bola uzavretá dňa 13.8.2008, pričom po vrátení veci odvolací súd uložil súdu prvej inštancie posúdiť opätovne aj námietku premlčania vznesenú žalovanými.

3. Po vrátení veci súd vec právne posúdil podľa § 1 ods. 2, § 497 Obchodného zákonníka, § 39, § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 9, § 524 ods. 1 a 2, § 544 ods. 1, § 565 Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 2 písm. e) zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch účinného ku dňu uzatvorenia zmluvy (ďalej aj „ZOS“), § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 o bankách (ďalej aj „zákon o bankách“ alebo „ZoB“) a zamietol žalobu pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, ktorú skúmal z úradnej povinnosti vychádzajúc z premisy, že v zmysle § 92 ods. 8 zákona o bankách spôsobilým predmetom postúpenia môže byť len splatná pohľadávka alebo jej časť za predpokladu, že dlžníkovi bola doručená výzva banky a dlžník je napriek tejto výzve v omeškaní dlhšie ako 90 kalendárnych dní.

4. Majúc vykonaným dokazovaním za preukázané, že Výzvou zo dňa 8.3.2016 právny predchodca žalobcu oznámil žalovaným, že sú v omeškaní so splácaním predmetného úveru viac než 3 splátky ku dňu 6.3.2016 vo výške 1.294 eur, že táto výzva bola žalovaným doručená dňa 10.3.2016 (č. l. 74 a 75 súdneho spisu) a že podľa Vyhlásenia úveru za predčasne splatný zo dňa 17.4.2016 (doručeného žalovanému v 1. rade dňa 20.4.2016 a žalovanej v 2. rade dňa 22.4.2016) banka predčasne zosplatnila predmetný úver, súd prvej inštancie uzavrel, že účinnosť tohto Vyhlásenia nastala 10. deň od doručenia tejto písomnosti – teda voči žalovanému v 1. rade dňa 30.4.2016 a voči žalovanej v 2. rade dňa 2.5.2016, úver nebol zosplatnený „v súlade s kogentnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka“, a preto je tento právny úkon neplatný v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka „pre rozpor so zákonom“ dôvodiac, že splátkou, ktorá mohla vyvolať zosplatnenie, bola splátka splatná dňa 25.12.2015, a keďže v zmysle § 565 Občianskeho zákonníka mohol žalobca platne zosplatniť úver len do 25.4.2016, ďalším dňom už mohlo zosplatnenie nastať len pre splátku splatnú v januári. Z uvedeného potom súd vyvodil, že neboli splnené predpoklady pre platné postúpenie pohľadávky banky v zmysle § 92 ods. 8 ZoB, čo má za následok absolútnu neplatnosť tohto právneho úkonu, v dôsledku čoho žalobcovi v konaní nesvedčí aktívna vecná legitímácia.

5. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 255 CSP tak, že úspešným žalovaným priznal nárok na ich plnú náhradu v prvoinštančnom konaní a o trovy odvolacieho konania priznal úspešnému žalobcovi.

6. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca z odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) CSP. Žiadal, aby odvolací súd rozsudok zmenil a uložil žalovaným v 1. a 2. rade povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 22.574,51 eur, úroky za obdobie do 13.2.2019 vo výške 5.807,36 eur, úroky z omeškania za obdobie do 13.2.2019 vo výške 1.886,72 eur, bežný úrok vo výške 8,65 % ročne zo sumy 22.574,51 eur od 14.2.2019 do zaplatenia, ale najviac za obdobie do 25.6.2028, úrok z omeškania vo výške 3 % ročne zo sumy 22.574,51 eur od 14.2.2019 do zaplatenia a priznať žalobcovi voči žalovaným nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie aj odvolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že plnením ktoréhokoľvek zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť ostatných žalovaných.

6.1. Žalobca v odvolaní namietol, že bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces, vytykajúc súdu prvej inštancie absenciu riadneho odôvodnenia rozsudku v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Zdôraznil, že žalobca na pojednávaní výslovne uviedol, že k vyhláseniu úveru za predčasný došlo dňa 17.4.2016 pre splátku splatnú 25.12.2015, avšak súd tak v zápisnici o pojednávaní dňa 5.10.2022 a aj v odôvodnení rozhodnutia celkom opomenul argumentáciu žalobcu, ktorý jednoznačne tvrdil, že právny predchodca žalobcu zosplatnil úver ku dňu 17.4.2016, čo je v súlade so závermi aktuálnej judikatúry, vrátane rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3CoCsp/63/2021 v obdobnom prípade týkajúcom sa obsahovo rovnakých písomností doručovaných dlžníkom – spotrebiteľom, v ktorom odvolací súd považoval za deň rozhodujúci pre moment zosplatnenia dátum určený v predmetnej písomnosti, resp. jej doručenie. Súdu žalobca vytkol, že úplne rezignoval na poskytnutie presvedčivého odôvodnenia, z ktorého nie je zrejмый myšlienkový postup súdu pri hodnotení zásadných skutkových aj právnych tvrdení strán, ako aj pri hodnotení predmetnej kľúčovej otázky pre rozhodnutie vo veci. Podčiarkol, že z odôvodnenia rozsudku vôbec nie je zrejмый, prečo a na základe akých myšlienkových procesov súd dospel k záveru, že došlo k porušeniu povinnosti žalobcu, pričom z rozsudku nie je možné dozvedieť sa ani len akej povinnosti, a ani prečo „vyhlásenie mimoriadnej splatnosti“ ako úkon odporuje zákonu a ak súd konštatuje, že nebol dodržaný postup podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka v spojení s §

565 Občianskeho zákonníka, z rozsudku nie je možné zistiť, v čom spočíva jeho nedodržanie a aký je podľa súdu správny postup. Prekvapivosť a arbitrárnosť rozhodnutia vzhliada žalobca v tom, že súd sa nevysporiadal so zásadnou argumentáciou žalobcu a príliš formalisticky a jednostranne prísne hodnotil vybrané skutkové a právne okolnosti v jeho neprospech.

6.2. Žalobca vyjadril nesúhlas so závermi súdu o neplatnosti zosplatnenia úveru v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Tvrdil, že súd nesprávne právne posúdil otázku určenia momentu účinkov zosplatnenia, namietajúc pritom záver súdu o tom, že úver bol zosplatnený až uplynutím 10. dňa od doručenia vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru. Tento záver súdu žalobca označil za nesprávny, formalistický i v rozpore s výkladom odbornej verejnosti, odkazujúc na publikáciu ŠTEVČEK, Marek, DULAK, Anton, BAJÁNKOVÁ, Jana, FEČÍK, Marián, SEDLAČKO, František, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Občiansky zákonník II., 2. vydanie, Praha: C. H. Beck, 2019, na ústavný princíp preferencie platnosti právnych úkonov a závery Ústavného súdu SR formulované v náleze z 4.2.2020 sp. zn. I. ÚS 332/2019-41 a na rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3CoCsp/63/2021.

6.3. Žalobca namietol nesprávne skutkové zistenia súdu o nadobudnutí účinkov písomnej žiadosti veriteľa adresovanej dlžníkom, majúc za to, že tieto nastali dňom doručenia, teda 20.4.2016, resp. 22.4.2016, teda pred splatnosťou najbližšej nasledujúcej splátky (25.4.2016).

6.4. Uplatnenie odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods.1 písm. d) CSP odôvodnil žalobca tvrdením, že v prvom rozsudku súd prvej inštancie výslovne posúdil ako nedôvodnú námietku absencie aktívnej vecnej legitímácie žalobcu.

7. Žalovaní vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu zotrávajúc na svojich doterajších vyjadreniach, stotožnili sa so skutkovými a právnymi závermi súdu a navrhli, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil a priznal im nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

8. Odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalobcu ako podané včas (§ 362 CSP) oprávnenou osobou (§ 359 až § 361 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému odvolanie je prípustné (§ 355 až § 358 CSP), v rozsahu vyplývajúcom z § 379 a § 380 ods. 1 a 2 CSP a z hľadiska žalobcom uplatnených odvolacích dôvodov podľa § 365 ods.1 písm. b), d), f) a h) CSP, vrátane ich obsahového vymedzenia, a to v súlade s § 385 ods. 1 CSP na nariadenom pojednávaní. Odvolací súd po preskúmaní obsahu spisu a napadnutého rozsudku, po zopakovaní relevantnej časti dokazovania (§ 384 ods. 1 CSP) na nariadenom pojednávaní dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné čiastočne.

9. Podstata podaného odvolania žalobcu spočíva v námietke nesprávneho procesného postupu súdu, nedostatočného odôvodnenia rozsudku a absencie odpovede súdu na podstatné skutkové a právne otázky, a tiež v námietke žalobcu, že súd nesprávne zistil skutkový stav ak ustálil, že k zosplatneniu úveru došlo po dni 25.4.2016 - konkrétne dňa 30.4.2016 vo vzťahu k žalovanému v 1. rade a dňa 2.5.2016 vo vzťahu k žalovanej v 2. rade, v dôsledku čoho súd vec nesprávne právne posúdil, ak považoval predčasné zosplatnenie úveru za neplatné v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Dôsledkom týchto pochybení súd podľa názoru žalobcu učinil nesprávny právny záver o neplatnosti postúpenia pohľadávky, čo vyústilo do nesprávneho záveru o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu.

10. Pokiaľ žalobca uplatnil odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d) CSP, t.j. že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, dopadajúci na akékoľvek pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nie sú subsumovateľné pod ostatné odvolacie dôvody, za predpokladu, že mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, tento žalobcom uplatnený odvolací dôvod nie je daný. Za vadu konania v zmysle § 365 ods.1 písm. d) CSP totiž nemožno bez ďalšieho považovať iba samotnú skutočnosť, ak súd prvej inštancie vyslovil právny názor na konkrétnu právnu otázku vo svojom rozsudku, ktorý bol neskôr zrušený súdom vyššej inštancie (odvolacím súdom) a následne v novom rozhodnutí súd na totožnú otázku zaujal odlišný postoj.

11. V danom prípade súd prvej inštancie správne postupoval, ak skúmal aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu. Vecnou legitímáciou je stav vyplývajúci z hmotného práva, kedy jeden účastník civilného súdneho konania (žalobca) je subjektom hmotnoprávneho oprávnenia, o ktoré v spore ide (je aktívne vecne legitimovaný) a účastník na opačnej procesnej strane (žalovaný) je subjektom hmotnoprávnej povinnosti (je pasívne vecne legitimovaný). Preskúmanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia

tvrdeného práva na strane žalobcu) alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaných) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitimitáciu skúma vždy, aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiadna zo sporových strán nenamieta (por. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29.6.2010, sp. zn. 2Cdo/205/2009). Otázku vecnej legitimitácie súd skúma ex offio v každom štádiu konania a nedostatok aktívnej či pasívnej vecnej legitimitácie bez ďalšieho vždy vedie k zamietnutiu žaloby. Splnenie podmienky aktívnej legitimitácie je základným predpokladom úspechu žalobcu v konaní.

12. V prejednávanom spore po podaní žaloby došlo k postúpeniu pohľadávky voči žalovaným z právneho predchodcu žalobcu (banky /postupcu/ - OTP Banka Slovensko, a.s. na žalobcu (nebankový subjekt / postupník/).

13. Podľa § 524 ods. 1 Občianskeho zákonníka, veriteľ môže svoju pohľadávku aj bez súhlasu dlžníka postúpiť písomnou zmluvou inému. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia, s postúpenou pohľadávkou prechádza aj jej príslušenstvo a všetky práva s ňou spojené.

14. Podľa § 526 ods. 1 Občianskeho zákonníka, postúpenie pohľadávky je povinný postupca bez zbytočného odkladu oznámiť dlžníkovi. Dokiaľ postúpenie pohľadávky nie je oznámené dlžníkovi alebo dokiaľ postupník postúpenie pohľadávky dlžníkovi nepreukáže, zbaví sa dlžník záväzku plnením postupcovi.

15. Podľa § 526 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak postúpenie pohľadávky oznámi dlžníkovi postupca, nie je dlžník oprávnený sa dožadovať preukázania zmluvy o postúpení.

16. Nakoľko pôvodným nositeľom pohľadávky z posudzovanej úverovej zmluvy bola banka, ktorá pohľadávku postúpila na nebankový subjekt – žalovaného, v prípade posudzovaného nároku zo spotrebiteľskej zmluvy, súd náležite postupoval, ak z úradnej povinnosti skúmal, či došlo k platnému postúpeniu pohľadávky a skúmal platnosť postúpenia pohľadávky v zmysle § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách v spojení s § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka.

17. Podľa § 92 ods. 8 zákona o bankách v znení účinnom do 27.11.2020, ak je napriek písomnej výzve banky alebo pobočky zahraničnej banky jej klient nepretržite dlhšie ako 90 kalendárnych dní v omeškaní so splnením čo len časti svojho peňažného záväzku voči banke alebo pobočke zahraničnej banky, môže banka alebo pobočka zahraničnej banky svoju pohľadávku zodpovedajúcu tomuto peňažnému záväzku postúpiť písomnou zmluvou inej osobe, a to aj osobe, ktorá nie je bankou (ďalej len "postupník"), aj bez súhlasu klienta; týmto nie sú dotknuté pravidlá pre postupovanie pohľadávok zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere podľa osobitného predpisu ani pravidlá pre postupovanie pohľadávok zo zmlúv o úveroch na bývanie podľa osobitného predpisu. Toto právo banka alebo pobočka zahraničnej banky nemôže uplatniť, ak klient ešte pred postúpením pohľadávky uhradil banke alebo pobočke zahraničnej banky omeškaný peňažný záväzok v celom rozsahu vrátane jeho príslušenstva; to neplatí, ak súčet všetkých omeškaní klienta so splnením čo len časti toho istého peňažného záväzku voči banke alebo pobočke zahraničnej banky presiahol jeden rok. Pri postúpení pohľadávky je banka alebo pobočka zahraničnej banky povinná odovzdať postupníkovi aj dokumentáciu o záväzkovom vzťahu, na ktorého základe vznikla postúpená pohľadávka; banka alebo pobočka zahraničnej banky môže postupníkovi poskytnúť informáciu o jednotlivých iných záväzkových vzťahoch medzi bankou alebo pobočkou zahraničnej banky a klientom len za podmienok a v rozsahu ustanovených týmto zákonom.

18. Rozborom ustanovenia § 92 ods. 8 zákona o bankách treba dospieť k záveru, že jednoznačne definuje podmienky, za akých možno postúpiť pohľadávku patriacu banke buď inej banke alebo aj subjektu, ktorý nie je bankou. Dané predpoklady sú zákonným predpokladom pre platné postúpenie pohľadávky banky a musia byť splnené v čase postúpenia pohľadávky. Pre platné postúpenie pohľadávky bankou na nebankový subjekt sa vyžaduje v zmysle § 92 ods. 8 zákona o bankách kumulatívne splnenie týchto podmienok: a) existencia splatnej pohľadávky, b) písomná výzva banky na splnenie dlhu dlžníkovi, ktorý je v omeškaní s plnením a jej preukázateľné doručenie dlžníkovi a c) dlžníkovo následné nepretržité omeškanie viac ako 90 dní so splnením jeho záväzku voči banke. Je pritom na veriteľovi preukázať tieto skutočnosti, vrátane dôkazu preukazujúceho doručenie takejto výzvy dlžníkovi bankou.

19. Súdna prax je jednotná v závere, že v prípade nesplnenia týchto osobitným zákonom stanovených predpokladov pre postúpenie bankovej pohľadávky na nebankový subjekt ide o postúpenie v rozpore so zákonom, kedy je postúpenie pohľadávky v zmysle § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka zakázané (vylúčené). Ide teda o neplatný právny úkon v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, keďže zmluva o postúpení pohľadávok je v rozpore so zákonom o bankách v prípade nesplnenia stanovených podmienok (por. uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 24.4.2018 sp. zn. 1Cdo/147/2017, rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.3.2018 sp. zn. 7Cdo/26/2017, uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 20.11.2019 sp. zn. 1Obdo/92/2018 etc).

20. Splnenie podmienok stanovených v § 92 ods. 8 zákona o bankách je teda potrebné pre platné postúpenie pohľadávky banky na inú osobu a iba v prípade splnenia týchto zákonných podmienok je daná vecná legitímácia postupníka v spore.

21. So zreteľom na uvedené odvolací súd uzatvára, že súd prvej inštancie opätovným skúmaním aktívnej vecnej legitímácie žalobcu (napriek skutočnosti, že túto otázku posúdil už v predchádzajúcom zrušenom rozhodnutí) nezaťažil svoje rozhodnutie inou vadou, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

22. Žalobca v odvolaní uplatnil aj odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP, t.j. že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to porušením povinnosti stanovenej v ustanovení § 220 ods. 2 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

23. Odvolací súd na tomto mieste pripomína, že obsah práva na spravodlivý proces (right to fair trial) je, „rozmeniac ho na drobné“, pomerne široký. Medzi jeho zložky možno zaradiť predovšetkým právo na prístup k súdu, právo na súd zriadený zákonom, právo na nezávislý a nestranný súd, právo na zákonného sudcu, právo na prejednanie sporu v primeranej lehote, právo na riadne poučenie o procesných právach a povinnostiach, právo byť vypočutý, právo navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, kontradiktórnosť konania, rovnosť zbraní, zákaz prekvapivých rozhodnutí, zákaz ľubovôle, právo na vyporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami v konaní zo strany súdu, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, právo na preskúmanie rozhodnutia. Porušenie ktoréhokoľvek čiastkového práva strany sporu postupom súdu predstavuje pochybenie súdu. O naplnenie odvolacieho dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. b) CSP však pôjde iba vtedy, ak nesprávny procesný postup súdu, znemožňujúci realizáciu práv strany sporu, dosiahne určitú intenzitu, ktorá odôvodní záver o tom, že celé konanie sa nejaví ako spravodlivé. Konkrétne pochybenie súdu preto musí byť hodnotené v kontexte celého konania (vplyv na ďalšie pochybenia, možnosť zvrátenia nesprávneho postupu, následky, atď.). Zároveň nie je možné prehliadnuť, že niektoré čiastkové práva, tvoriace právo na spravodlivý súdny proces, zákon normuje ako samostatné odvolacie dôvody.

24. Ak naplnenie tohto odvolacieho dôvodu žalobca vzhladá v tom, že v zápisnici o pojednávaní a v odvolaní napadnutom rozsudku absentujú vyjadrenia žalobcu prednesené na pojednávaní, v dôsledku čoho ich súd pri svojom rozhodovaní nezohľadnil, hoci práve tieto skutkové tvrdenia žalobcu - určenie momentu zosplatnenia pohľadávky z predmetného úveru, sú pre rozhodnutie vo veci samej kľúčové, táto odvolacia námietka žalobcu sama o sebe nie je spôsobilá naplniť uplatnený odvolací dôvod podľa § 365 ods.1 písm. b) CSP. Je síce potrebné prisvedčiť žalobcovi, že v zápisnici z pojednávania konaného dňa 5.10.2022 nie sú uvedené niektoré vyjadrenia prednesené žalobcom, súd prvej inštancie ale zohľadniť tvrdenia žalobcu neopomenul. Z obsahu bodu 8 a 10 odôvodnenia rozsudku totiž plynie, že súd tvrdenia žalobcu o určení momentu zosplatnenia pohľadávky reflektoval, i keď tieto si neosvojil a učinil odlišný právny záver, čo je zrejme z bodu 30. odôvodnenia rozsudku.

25. Pokiaľ žalobca vytýka nepreskúmateľnosť a nelogickosť odôvodnenia rozhodnutia predovšetkým v časti záveru súdu o neplatnosti zosplatnenia úveru a postúpenia pohľadávky, táto odvolacia námietka je dôvodná vo vzťahu k odôvodneniu záveru súdu o neplatnosti postúpenia pohľadávky.

26. Záver súdu o neplatnosti zosplatnenia pohľadávky (bez ohľadu na jeho správnosť) odvolací súd nepovažuje za nepreskúmateľný. Z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že súd vychádzal z nasledovných zistení: omeškanie žalovaných s úhradami splátok splatných po 25.11.2015, upozornenie žalovaných spotrebiteľov na omeškanie a možnosť veriteľa úver zosplatiť v zmysle § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka výzvou zo dňa 8.3.2016, doručenou žalovaným dňa 10.3.2016, vyhlásenie úveru za predčasne splatný listom zo dňa 17.4.2016, nesporne doručeným žalovaným, vo vzťahu k žalovanému ku dňu 30.4.2016 a vo vzťahu k žalovanej ku dňu 1.5.2016, pre nezaplatenie splátky splatnej 25.12.2015. Z odôvodnenia rozsudku je tiež zrejmé, že súd aplikujúc § 565 Občianskeho zákonníka uzavrel, že veriteľ mohol úver pre túto splátku zosplatiť do 25.4.2016, a z úsudku, že k tomu nedošlo, potom súd vyvodil záver, že je zosplatnenie neplatné.

27. Odvolací súd vyhodnotil ako opodstatnenú odvolaciu námietku žalobcu, že požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia stanovené v § 220 ods. 2 CSP nespĺňa odôvodnenie rozsudku v časti posúdenia platnosti postúpenia pohľadávky (bod 31. odôvodnenia rozsudku). Žalobcovi je nutné prisvedčiť, že súd síce s poukazom na ustálenú súdnu prax ustálil, že pre platné postúpenie pohľadávky je potrebné splnenie podmienok v zmysle § 92 ods. 8 zákona o bankách, avšak z rozsudku nie je zrejmé, ktorá podmienka v zmysle § 92 ods. 8 zákona o bankách splnená nebola, ak iba konštatuje, že „S poukazom na ust. § 92 ods. 8 ZoB.... postúpená môže byť iba tá časť pohľadávky, ktorá zodpovedá nesplácanému dlhu a ktorá je splatná“ a uvádza „teda musia byť splnené predpoklady na predčasné zosplatnenie úveru podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka“.

28. Žalobca v odvolaní namietol aj nesprávne určenie dňa, kedy došlo k zosplatneniu úveru tvrdiac, že týmto dňom je deň 17.4.2016 (dátum vyhotovenia vyhlásenia úveru za predčasne splatný), resp. deň 20.4.2016 a 22.4.2016, kedy si žalovaní prevzali Vyhlásenie veriteľa (banky) o predčasnom zosplatnení úveru, a v nadväznosti na to nesprávne posúdenie platnosti zosplatnenia úveru a následného postúpenia pohľadávky banky na žalobcu, zakladajúceho aktívnu vecnú legitimitáciu žalobcu.

29. Ako vyplýva z vyššie uvedeného, podmienkou platného postúpenia pohľadávky banky na nebankový subjekt v zmysle § 92 ods. 8 zákona o bankách je v prvom rade existencia splatnej pohľadávky v čase postúpenia. Banka ako účastník zmluvy o úvere má obmedzené možnosti postúpenia svojej pohľadávky voči svojmu klientovi zo zmluvy o úvere, pretože môže postúpiť bez súhlasu klienta iba splatnú pohľadávku, resp. jej splatnú časť. Postúpením nesplatnej pohľadávky inému subjektu ako je banka by totiž došlo k neprípustnému vstupu iného subjektu do aktívneho právneho vzťahu, ktorého účastníkom v zmysle zákonnej úpravy zákona o bankách môže byť iba banka. Z uvedeného zároveň vyplýva, že mimoriadnu splatnosť celého zostatku úveru nemôže úspešne uplatniť iný subjekt ako banka (na základe zmluvy o postúpení pohľadávky), keďže tomu bráni vyššie uvedená prekážka v možnosti postúpiť nesplatnú pohľadávku. O splatnú pohľadávku pôjde iba v tom prípade, že pre jej zosplatnenie boli splnené zákonné podmienky v zmysle § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka.

30. Podľa § 565 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

31. Podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

32. Z citovaných zákonných ustanovení vyplývajú podmienky, za ktorých môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ktorými sú v zmysle § 565 Občianskeho zákonníka: a) možnosť straty výhody splátok bola výslovne určená v dohode medzi veriteľom a dlžníkom alebo v súdnom rozhodnutí, b) dlžník nesplní niektorú zo splátok v deň jej splatnosti a c) veriteľ požiada dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

33. Ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, k uvedeným podmienkam pristupujú ešte ďalšie dve podmienky v zmysle citovaného § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, a to: a) veriteľ má právo na tzv. stratu výhody splátok (možnosť požadovať zaplatenie celého dlhu naraz pred jeho konečnou splatnosťou) najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a b) veriteľ upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

34. Podmienkou účinného zosplatnenia úveru teda je, že veriteľ pred zosplatnením pohľadávky splní povinnosť upozorniť spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie (výkon) tohto práva. Upozornenie veriteľa na uplatnenie práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka je predpokladom pre účinný výkon tohto práva vo vzťahu k spotrebiteľovi. Ak táto požiadavka nie je splnená, je zosplatnenie neúčinné, a veriteľ nemá právo na zaplatenie celého dlhu naraz.

35. V posudzovanom spore žalobca splnenie povinnosti v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení pre platné postúpenie pohľadávky právnym predchodcom žalobcu preukazoval výzvou zo dňa 8.3.2016 (č.l. 74 a 75 súdneho spisu), ktorá upozorňovala žalovaných spotrebiteľov na možnosť veriteľa zosplatniť úver, ktorou bola splnená podmienka požadovaná v zmysle § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka. Doručenie výzvy žalovaným do vlastných rúk dňa 10.3.2016 nebolo v konaní sporné.

36. Z prehľadu úhrad, ktorý je súčasťou žaloby, vyplýva, že ku dňu vyhotovenia predmetnej výzvy boli žalovaní v omeškaní s úhradami splátok splatných dňa 25.11.2015, 25.12.2015, 25.1.2016, 25.2.2016. Následne úhradou žalovaných zo dňa 23.3.2016 došlo k zaplateniu úverovej splátky splatnej dňa 25.11.2016, pričom k ďalším úhradám zo strany žalovaných pred zosplatnením úveru nedošlo. Ku dňu vyhotovenia písomnosti – Vyhlásenie úveru za predčasne splatný zo dňa 17.4.2016, tak boli žalovaní preukázateľne v omeškaní s riadnym a včasným plnením splátok splatných dňa 25.12.2015, 25.1.2016, 25.2.2016 a dňa 25.3.2016, bola teda splnená aj ďalšia podmienka, a to, že boli ako dlžníci v omeškaní viac než tri mesiace. Právo zosplatniť úver pre omeškanie s úhradou splátky splatnej dňa 25.12.2015 však mohol veriteľ uplatniť len do 25.4.2016.

37. Na tomto mieste je potrebné prisvedčiť žalobcovi v názore, že podstatným pre rozhodnutie vo veci je určenie dňa, kedy sa stal úver predčasne splatným a zároveň vyvodenie správnych záverov z tohto určenia.

37.1. Žiadosť veriteľa na zaplatenie celej pohľadávky možno charakterizovať ako jednostranný adresný a hmotnoprávny právny úkon, čo znamená, že v stanovenej lehote musí byť doručený dlžníkovi (§ 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Nestačí odovzdanie prejavu na prepravu. Vzhľadom na kogentnú právnu úpravu nie je možné ani dohodou zmluvných strán upravujúcich vzájomné doručovanie písomností kogentnosť uvedenej hmotnoprávnej úpravy zmeniť. V zmysle § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka, prejav vôle pôsobí voči neprítomnej osobe od okamihu, keď jej dôjde. V danom prípade sa jedná o tzv. teóriu dôjdenia, a teda pri hmotnoprávných úkonoch sa nevyžaduje skutočné doručenie a prevzatie písomnosti, zachytávajúcej právny úkon. Účinnosť adresovaných jednostranných hmotnoprávných úkonov v režime Občianskeho zákonníka predpokladá, že prejav vôle dôjde, resp. je doručený adresátovi, t.j., že sa dostane do sféry jeho dispozície - už týmto okamihom začína právny úkon pôsobiť voči druhej zmluvnej strane. Slovné spojenie „dostane sa do jeho dispozičnej sféry“ nemožno vykladať v zmysle procesnoprávných predpisov. Je ním potrebné rozumieť objektívnu možnosť neprítomnej osoby zoznámiť sa s jej adresovaným právnym úkonom. Právna teória i súdna prax takou možnosťou chápe nielen samotné prevzatie písomného hmotnoprávneho úkonu adresátom, ale i také prípady, kedy doručením listu, či telegramu, obsahujúceho prejav vôle, do bydliska alebo sídla adresáta, či do jeho poštovej schránky, poprípade i hodením oznámenia do poštovej schránky o uložení takej zásielky, nadobudol adresát hmotnoprávneho úkonu objektívnu príležitosť zoznámiť sa s obsahom zásielky. Pritom nie je nevyhnutné, aby sa adresát skutočne zoznámil s obsahom hmotnoprávneho úkonu, postačuje, že mal objektívnu možnosť spoznať jeho obsah. Rozhodujúce je teda objektívne hľadisko, t.j. ak sa preukáže, že adresát mal reálnu možnosť oboznámiť sa s prejavom vôle, nastávajú právne účinky jednostranného právneho úkonu, obsahujúceho takýto prejav bez ohľadu na to, či sa s ním adresát skutočne oboznámil (viď uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28.1.2011 sp.zn. 5Cdo/129/2010, rozsudok Najvyššieho súdu SR z 15.12.2020 sp. zn. 5Cdo/36/2020).

37.2. Rovnako právna doktrína definuje stratu výhody splátok ako „stav, keď v dôsledku delikvencie dlžníka, v zmysle omeškania so splnením niektorej splátky, a následnej legitímnej žiadosti veriteľa, nastane splatnosť celej neuspokojenej časti pohľadávky naraz, čím sa negujú účinky rozloženia dlhu na jednotlivé splátky. V režime § 565 nenastáva teda splatnosť celej pohľadávky omeškaním dlžníka so splatením niektorej zo splátok, ale je podmienená dispozitívnym úkonom veriteľa vo forme žiadosti o plnenie celku, na ktorú je veriteľ v dôsledku omeškania dlžníka oprávnený. Toto svoje právo veriteľ môže, ale nemusí využiť. Žiadosť veriteľa o zaplatenie celej pohľadávky, resp. jej neupokojeného zvyšku, je jednostranným adresovaným úkonom, ktorého účinky sú podmienené tým, že dôjde dlžníkovi (§ 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Zákon pre túto žiadosť osobitnú formu nepredpisuje, avšak vzhľadom na jej účinky vo vzťahu k zmene obsahu záväzkového vzťahu je pri záväzkoch vzniknutých na základe písomných dohôd nevyhnutné zachovať písomnú formu (§ 40 ods. 2 Občianskeho zákonníka).“ (SEDLAČKO, František. § 565 [Plnenie dlhu v splátkach]. In: ŠTEVČEK, Marek, DULAK, Anton, BAJÁNKOVÁ, Jana, FEČÍK, Marián, SEDLAČKO, František, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Občiansky zákonník II. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 2132, marg. č. 3.).

38. V korelácii s uvedeným odvolací súd vyhodnotil ako opodstatnenú odvoláciu námietku žalobcu, že súd prvej inštancie nesprávne ustálil moment zosplatnenia pohľadávky a vychádzajúc z chybného úsudku, že úver bol zosplatnený po 25.4.2016 vyvodil mylný záver o neplatnosti tohto právneho úkonu. Za stavu, ak bezpochyby Vyhlásenie úveru za predčasne splatný, nadobudlo voči žalovanému v 1. rade účinky dňa 20.4.2016 a voči žalovanej v 2. rade dňa 22.4.2016, kedy im táto písomnosť bola nepochybne doručená do vlastných rúk, odvolací súd sa nestotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, pokiaľ bez ďalšieho priznal účinky zosplatnenia úveru o 10 dní neskôr.

39. Odvolací súd poukazom na tvrdenia žalobcu (v priebehu sporu nespochybnené žalovanými), že k zosplatneniu úveru pristúpil veriteľ dňa 17.4.2016, dospel k záveru, že toto zosplatnenie úveru bolo účinné voči žalovaným dňom, kedy sa dostalo do ich dispozičnej sféry, a to bez ohľadu na to, že žalovaným bola zo strany veriteľa poskytnutá 10 - dňová lehota na plnenie, keďže táto má vplyv iba na určenie dátumu, odkedy sa žalovaní dostali do omeškania s úhradou zosplatnenej pohľadávky.

40. S ohľadom na odvolanie žalobcu skúmajúc otázku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v posudzovanom prípade (por. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2021 sp. zn. 4Cdo/162/2020) odvolací súd posudzoval platnosť postúpenia pohľadávky banky ako podmienku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu podľa už vyššie citovaného § 92 ods. 8 prvá veta zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách, so zreteľom na závery najvyšších súdnych autorít (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. apríla 2018 sp. zn. 1Cdo/147/2017), že postúpenie pohľadávky banky, ku ktorému došlo v rozpore s § 92 ods. 8 zákona o bankách, je neplatný právny úkon, a vychádzajúc z premisy, že pre platnosť postúpenia pohľadávky je postupca, ktorému bola pohľadávka postúpená bankou, povinný tvrdiť a preukázať, že pred postúpením pohľadávky banka klienta (dlžníka) písomne vyzvala na splnenie jeho záväzku a klient napriek tomu zostal v omeškaní so splatením svojho záväzku aspoň 90 dní, pričom nepreukázanie týchto skutočností má za následok nepreukázanie aktívnej legitímácie postupníka.

41. Nakoľko zo žalobcom predložených dôkazov - Posledná výzva pred zosplatnením zo dňa 8.3.2016, Vyhlásenie úveru za predčasne splatný zo dňa 17.4.2016, jednoznačne vyplýva, že právny predchodca žalobcu písomne upozornil žalovaných dlžníkov na to, že sú v omeškaní s plnením svojho záväzku a na možnosť postúpiť predmetnú pohľadávku na inú osobu, a žalovaní svoj dlh zo zmluvy o úvere neuhradili, predmetná pohľadávka bola v čase jej postúpenia na žalobcu spôsobilá na postúpenie v zmysle § 92 ods. 8 zákona o bankách. Odvolacia námietka žalobcu v tomto smere je preto opodstatnená. Keďže v danom prípade boli súčasne splnené obe podmienky predpokladané v § 92 ods. 8 zákona o bankách a zmluva o postúpení pohľadávok v prospech žalobcu je platná, odvolací súd dospel k záveru, že žalobca svoju aktívnu vecnú legitímáciu v danom spore preukázal. Správnosť posúdenia tejto otázky žalobca vo svojom odvolaní spochybnil dôvodne.

42. V korelácii s názorom prezentovaným už v uznesení odvolacieho súdu zo dňa 30.5.2022 č.k. 5CoCsp/33/2021-302, že premlčacia doba zosplatneného dlhu v zmysle § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka začína plynúť uplynutím 3 mesiacov od splatnosti tej nezaplatennej splátky, pre ktorú bol zosplatnený celý dlh, pričom v posudzovanej veci touto splátkou je splátka splatná dňa 25.12.2015, odvolací súd konštatuje, že premlčacia doba zosplatnenej časti

pohľadávky začala plynúť dňa 26.3.2016 a uplynula by dňa 26.3.2019. Nakoľko žaloba bola podaná na súd dňa 25.2.2019, bola podaná včas a žalovanými vznesená námietka premlčania je v tejto časti nedôvodná.

43. Zo žaloby a z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že žalobca si v danom prípade uplatňuje nároky vzniknuté zo Zmluvy o špecifickom spotrebnom úvere pre obyvateľstvo zabezpečenom nehnuteľnosťou č. 0065007/08SU zo dňa 13.8.2008 v znení Dodatku č. 1 zo dňa 19.9.2014 a Dodatku č. 2 zo dňa 5.3.2015 k tejto zmluve, uzatvorených medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovanými, na základe ktorej bol žalovaným poskytnutý spotrebný úver vo výške 950.000,00 Sk (31.534,22 eur), celkové náklady dlžníkov spojené s úverom predstavovali sumu 1.676.480,00 Sk (55.648,94 eur) a konečná splatnosť úveru v zmysle Dodatku č. 2 mala nastať dňa 25.6.2028. Žalovaní sa dostali do omeškania s úhradou splátok úveru, v dôsledku čoho veriteľ – banka (právnym predchodca žalobcu) výzvou zo dňa 8.3.2016 (čl. 74 resp. 75 spisu) označenou ako Posledná výzva pred zosplatením, vzhľadom na to, že žalovaní meškali so splácaním ich úveru viac ako tri splátky, vyzval žalovaných o uhradenie dlžnej čiastky, ktorá k 6.3.2016 bola vo výške 1.294,00 eur, a to najneskôr do 15 dní od doručenia tejto výzvy a upozornil žalovaných dlžníkov, že v opačnom prípade vyhlási úver za predčasne splatný. Podľa pripojených doručení žalovaní prevzali výzvu dňa 10.3.2016. Listom zo dňa 17.4.2016, adresovaným žalovaným, banka žalovaným oznámila, že k 16.4.2016 je dlžná suma zo zmluvy o úvere spolu vo výške 1.246,13 eur a banka týmto vyhlasuje predčasnú splatnosť celého úveru vrátane úrokov a poplatkov. Účinnosť vyhlásenia úveru za predčasne splatný nastáva v 10. deň odo dňa doručenia tejto výzvy. Žalovaní list prevzali dňa 20., resp. 22.4.2016 (čl. 76 resp. 77 spisu).

44. Podľa § 1 ods. 2 písm. e) zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení zák. č. 270/2008 Z.z., účinnom ku dňu 13.8.2008, tento zákon sa nevzťahuje na zmluvy o poskytnutí úveru do 200 eur a nad hodnotu 20 000 eur; ak je na rovnaký účel uzavretých viac zmlúv o spotrebiteľskom úvere medzi tým istým veriteľom a spotrebiteľom, súhrn všetkých zmlúv o spotrebiteľskom úvere sa považuje za jediný spotrebiteľský úver.

45. Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

46. Podľa § 53 ods. 6 prvá veta Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvorenia zmluvy, ak je v spotrebiteľskej zmluve predmetom záväzku poskytnutie peňažných prostriedkov za neprímeranú odplatu, súd môže odplatu znížiť; prihliadne pritom najmä na odplaty poskytované bankami pri spotrebných úveroch.

47. Posudzovaná spotrebiteľská zmluva o úvere je súčasne v zmysle § 261 ods. 6 písm. d) Obchodného zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere tzv. absolútnym obchodom, a preto bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy o úvere je potrebné pri posudzovaní tohto právneho vzťahu vychádzať aj z ustanovení Obchodného zákonníka (ustanovenia o zmluve o úvere, § 497 a nasledujúce Obchodného zákonníka). Ustanovenia Občianskeho zákonníka sa v prípade právneho vzťahu, účastníkom ktorého je spotrebiteľ, použijú vtedy, ak v Občianskom zákonníku existuje také ustanovenie, ktoré je možné prednostne aplikovať (§ 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

48. Podľa § 497 Obchodného zákonníka, sa zmluvou o úvere zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

49. Podľa § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka, od doby poskytnutia peňažných prostriedkov je dlžník povinný platiť z nich úroky v dojednanej výške, inak v najvyššej prípustnej výške ustanovenej zákonom alebo na základe zákona. Ak úroky nie sú takto určené, je dlžník povinný platiť obvyklé úroky požadované za úvery, ktoré poskytujú banky v mieste sídla dlžníka v čase uzavretia zmluvy. Ak strany dojednávajú úroky vyššie než prípustné podľa zákona alebo na základe zákona, je dlžník povinný platiť úroky v najvyššie prípustnej výške.

50. Závazok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky (§ 503 ods. 1 prvá veta Obchodného zákonníka). Ak sa poskytnuté peňažné prostriedky majú vrátiť v splátkach, sú v deň splatnosti každej splátky splatné aj úroky z tejto splátky (§ 503 ods. 2 Obchodného zákonníka).

51. Podľa § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka, dlžník je oprávnený vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky pred dobou určenou v zmluve. Úroky je povinný zaplatiť len za dobu od poskytnutia do vrátenia peňažných prostriedkov.

52. Z ustanovenia § 497 a § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná. V súčasnej právnej úprave zmluvy o úvere absentuje explicitná úprava konečného okamihu povinnosti dlžníka platiť úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov, v § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka je uvedené len to, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od doby poskytnutia peňažných prostriedkov. Obchodný zákonník, ani Občiansky zákonník nemodifikuje moment trvania záväzku platiť úrok, ani jeho výšku v prípade omeškania dlžníka s platením úveru ani v prospech dlžníka, ani v prospech veriteľa.

53. Inštitút predčasného zosplatenia úveru veriteľom v dôsledku omeškania dlžníka predstavuje zmenu záväzkovoprávneho vzťahu. Táto zmena spočíva v tom, že sa mení obsah pôvodne dohodnutého záväzku (zmluvy o úvere) v časti práv a povinností zmluvných strán, a to ohľadne povinnosti dlžníka zaplata predmetu zmluvy (úveru a odplaty). Pôvodný záväzok obsahoval povinnosť dlžníka splácať predmet zmluvy v mesačných splátkach. Pri uzavretí zmluvy sa dlžník s veriteľom dohodli, že veriteľ má okrem iného právo pri omeškaní dlžníka predčasne zosplatiť nesplatený zostatok predmetu zmluvy a žiadať od dlžníka jeho zaplata naraz. To znamená, že omeškanie dlžníka so splácaním splátok spôsobilo (nakoľko v danom prípade veriteľ využil toto právo) zmenu v povinnosti dlžníka (žalovaných) vrátiť predmet zmluvy, pričom zmena tejto povinnosti spočíva v zmene formy vrátenia zostatku predmetu zmluvy zo splátkovej na jednorazovú.

54. Aj keď na posudzovanú zmluvu o poskytnutí úveru nad hodnotu 20.000 eur sa v zmysle § 1 ods. 2 písm. e) zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení zák. č. 270/2008 Z.z., účinnom ku dňu 13.8.2008, tento zákon nevzťahuje, nepochybne sa jedná o spotrebiteľský spor, keďže právny vzťah medzi žalobcom (a jeho právnym predchodcom – bankou) a žalovanými dlžníkmi má spotrebiteľský charakter, a preto aj v tejto spotrebiteľskej veci súd je povinný skúmať ex offa (ne)prijateľnosť zmluvných podmienok. Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) už v rozhodnutí v spojených veciach C-240/98 až C-244/98 (Océano Grupo Editorial a Salvat Editores) v bode 26 rozsudku kategoricky uviedol, že „článok 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS nemožno dosiahnuť, pokiaľ by sami spotrebiteľia boli povinní namietať proti nekalému charakteru zmluvnej podmienky, a že účinnú ochranu spotrebiteľa možno zaručiť, len ak je vnútroštátnemu súdu priznaná možnosť posúdiť ex offa takúto podmienku“. Treba totiž pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry systém ochrany spotrebiteľa vytvorený smernicou Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vychádza z toho, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol ovplyvniť ich obsah (por. najmä rozsudky z 3. júna 2010, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, bod 27 a citovanú judikatúru, ako aj z 26. marca 2019, Abanca Corporación Bancaria a Bankia, C-70/17 a C-179/17, EU:C:2019:250, bod 49). Vzhľadom na takéto znevýhodnené postavenie smernica 93/13 zaväzuje členské štáty stanoviť mechanizmus, ktorý zabezpečí, aby sa nekalé podmienky, ktoré neboli individuálne dohodnuté, mohli preskúmať, aby sa posúdila ich prípadná nekalá povaha. V tomto rámci prináleží vnútroštátnemu súdu, aby po zohľadnení kritérií stanovených v článku 3 ods. 1 a v článku 5 smernice 93/13 určil, či vzhľadom na okolnosti vlastné prejednávaniu prípadu takáto podmienka spĺňa požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti stanovené touto smernicou (por. v tomto zmysle rozsudky z 21. marca 2013, RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, body 42 až 48; z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 40, a z 26. marca 2019, Abanca Corporación Bancaria a Bankia, C-70/17 a C-179/17, EU:C:2019:250, bod 50).

54.1. So zreteľom na to, že súd je povinný preskúmať jasnú a zrozumiteľnú povahu zmluvnej podmienky týkajúcej sa hlavného predmetu zmluvy, odvolací súd podrobil úverovú zmluvu i testom (ne)prijateľnosti podmienok zmluvy, s ohľadom na (ne)existenciu značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach strán

vyplývajúcej zo zmluvy na škodu spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ako i na kritérium dobrej viery, ktoré vyložil Súdny dvor tak, že vnútroštátny súd má „na tento účel preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s takouto podmienkou po individuálnom dojednaní“ (rozsudok Súdneho dvora zo dňa 16.7.2020 vo veci C-224/19, b. 74) a dospel k záveru, že zmluva o úvere uzatvorená medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovanými neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, nezistil existenciu značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach strán vyplývajúcich zo zmluvy na škodu spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a ani porušenie dobrej viery zo strany veriteľa (banky) voči žalovaným a žaloba je dôvodná, a to tak čo do dlžnej istiny 22.574,51 eur, ako aj v časti zmluvných úrokov, žalobcom uplatnených žalobcom v súlade s dohodou v článku I., bod 2 Zmluvy o špecifickom spotrebnom úvere pre obyvateľstvo zabezpečenom nehnuteľnosťou č. 006/5007/08SU, dohodnutom ako súčet základnej úrokovej sadzby pre spotrebné úvery a prirážky 2,70 %, ktorá sa nebude meniť počas trvania celého úverového vzťahu. Na účely dodržania požiadavky transparentnosti tejto zmluvnej podmienky je takto formulovaná podmienka podľa názoru odvolacieho súdu zrozumiteľná z formálneho a gramatického hľadiska, bezpochyby umožňujúca, aby priemerný spotrebiteľ, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, bol schopný pochopiť konkrétne fungovanie spôsobu výpočtu tejto sadzby a posúdiť tak na základe presných a zrozumiteľných kritérií potenciálne významné ekonomické dôsledky tejto zmluvnej podmienky na jeho finančné záväzky. Zo Súhrnných informácií o údajoch o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi za 2. štvrtrok 2008 je zrejmé, že pre príslušné úvery priemerná RPMN v rozhodnom období činila 8,61 %. Vzhľadom na uvedené nepovažuje odvolací súd úrokovú sadzbu poskytnutého úveru za neprimeranú odplatu. Medzi stranami výška uplatnenej peňažnej pohľadávky, pozostávajúca z nesplatennej istiny úveru vo výške 22.574,51 eur, zmluvných úrokov a úroku z omeškania, nebola sporná.

55. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (por. napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. júna 2020 sp. zn. 5Cdo/42/2020, publikované v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. 5/2021) po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí. Za situácie, že dlžník z úverového vzťahu (v danom prípade žalovaní) porušil(i) povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplateniu veriteľom, je totiž nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za nich získanou dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinností profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania. Pre žalovaných spotrebiteľov je však nevýhodné, aby platili úroky až do zaplatenia istiny. Dojednanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny ich postavenie zhorší. Pokiaľ by totiž spotrebiteľia, ktorí sa pre svoju ekonomickú situáciu dostali s plnením splátok úveru do omeškania, museli v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatili by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí.

56. Poukazom na uvedené odvolací súd preto ako opodstatnený vyhodnotil nárok žalobcu na zaplatenie istiny 22.574,51 eur spolu s kapitalizovaným zmluvným úrokom za obdobie od 25.2.2016 do 13.2.2019 vo výške 5.807,36 eur (so sadzbou 8,65 % ročne, za obdobie od 25.2.2016 do 23.3.2016 z istiny 22.986,19 eur vo výške 147,08 eur, za obdobie od 23.3.2016 do 25.3.2016 z istiny 22.902,75 eur vo výške 10,86 eur, za obdobie od 25.3.2016 do 25.4.2016 z istiny 22.902,75 eur vo výške 168,26 eur, za obdobie od 25.4.2016 do 3.5.2016 z istiny 22.902,75 eur vo výške 43,42 eur, za obdobie od 3.5.2016 do 24.5.2016 z istiny 22.902,75 eur vo výške 113,98 eur, za obdobie od 24.5.2016 do 24.7.2016 z istiny 22.822,91 eur vo výške 346,16 eur, za obdobie od 27.7.2016 do 2.11.2016 z istiny 22.656,83 eur vo výške 526,20 eur, za obdobie od 2.11.2016 do 13.2.2019 z istiny 22.574,51 eur vo výške 4.451,41 eur) a úrokom vo výške 8,65 % ročne zo sumy 22.574,51 eur (nesplatená istina) od 14.2.2019 do zaplatenia, najviac do 25.6.2028, t.j. do dohodnutého termínu konečnej splatnosti úveru.

57. Podľa § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka, dlžník, ktorý si svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškani ak ho nesplní ani dodatočne v primeranej lehote poskytnutej mu veriteľom, má veriteľ právo od zmluvy odstúpiť; ak ide o deliteľné plnenie, môže sa odstúpenie veriteľa za takýchto podmienok týkať aj len jednotlivých plnení.

58. Podľa 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak ide o omeškanie s platením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

59. Podľa § 3 ods. 1 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, je výška úrokov z omeškania o 5 percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k 1. dňu omeškania s plnením peňažného dlhu (0,00 %).

60. Nakoľko žalovaní splatnú pohľadávku neuhradili riadne a včas, dostali sa do omeškania, a preto v súlade s § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. v znení účinnom v čase omeškania žalovaných, je žaloba dôvodná aj v časti príslušenstva pohľadávky, a to úroku z omeškania za obdobie od 25.2.2016 do 23.3.2016 za 27 dní omeškania v sadzbe 8 % ročne v celkovej sume 0,49 eur, za obdobie od 23.3.2016 do 25.3.2016 z istiny po splatnosti v sume 82,80 eur za dva dni omeškania v sume 0,04 eur, za obdobie od 25.3.2016 do 25.4.2016 z istiny po splatnosti v sume 166,20 eur v sadzbe 3 % ročne za 31 dní omeškania v celkovej sume 0,42 eur, za obdobie 25.4.2016 až 3.5.2016 už z istiny po zosplatnení v sume 22.902,75 eur, a to v sadzbe 3 % ročne za 8 dní omeškania v sume 15,06 eur, za obdobie od 3.5.2016 do 24.5.2016 z istiny 22.902,75 eur za 20 dní omeškania v sume 37,65 eur, za obdobie 24.5.2016 až po 27.7.2016 z istiny 22.822,91 eur za 63 dní omeškania v sume 118,18 eur, od 27.7.2016 od 2.11.2016 z istiny 22.656,83 eur za 97 dní omeškania v sume 180,63 eur a za obdobie od 2.11.2016 do 13.2.2019 z istiny 22.574,51 eur za 832 dní omeškania v celkovej sume 1.534,25 eur, spolu v sume 1.886,72 eur a úroku z omeškania vo výške 3 % ročne zo sumy 22.574,51 eur od 14.2.2019 do zaplatenia.

61. Poukazujúc na všetky vyššie uvedené dôvody, odvolací súd prijal záver o dôvodnosti žaloby, a pretože neboli splnené podmienky pre zrušenie rozsudku, odvolací súd podľa § 388 CSP zmenil rozsudok tak, že žalobe vyhovel v celom rozsahu v znení jej zmeny pripustenej súdom prvej inštancie na pojednávaní dňa 5.10.2022.

62. Uznesením Okresného súdu Rožňava zo dňa 23. septembra 2021 č.k.1Csp/27/2019 – 287 uložil žalobcovi povinnosť zdržať sa úkonov výkonu záložného práva vo forme dobrovoľnej dražby nehnuteľností vo vlastníctve žalovaných v 1. a 2. rade, zapísaných v katastri nehnuteľností Okresného úradu Rožňava, katastrálny odbor na liste vlastníctva č. 323 vedenom pre okres E., obec B. a katastrálne územie B., ako parcela registra „C“ číslo 167/3 záhrada o výmere 703 m², parcela registra „C“ číslo 167/4 zastavané plochy a nádvoria o výmere 459 m², parcela registra „C“ číslo 167/6 zastavané plochy a nádvoria o výmere 24 m², stavba dom so súpisným číslom XXX F. G. F. D. XXX/X, stavba garáž so súpisným číslom XXX F. G. F. D. XXX/X, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej.

63. Odvolací súd nevyhovel návrhu žalobcu prednesenom na pojednávaní dňa 11.4.2024 na zrušenie neodkladného opatrenia nariadeného uznesením súdu zo dňa 23. septembra 2021 č.k. 1Csp/27/2019-287 a tento návrh žalobcu zamietol ako zjavne neopodstatnený z dôvodu, že z citovaného uznesenia je zrejmé, že trvanie nariadeného neodkladného opatrenia bolo uznesením súdu zo dňa 23. septembra 2021 č.k.1Csp/27/2019 – 287 časovo obmedzené iba do právoplatného skončenia konania vo veci samej a žalobe vo veci samej bolo vyhovené. Za tohto stavu preto neboli splnené procesné podmienky pre samostatné rozhodnutie o jeho zrušení, navyiac, ak žalobca svoj návrh na zrušenie neodkladného opatrenia neodôvodnil žiadnymi konkrétnymi tvrdeniami.

64. O náhrade trov celého konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že v konaní (prvoinštančnom aj odvolacom) plne úspešnému žalobcovi priznal nárok na ich náhradu v plnom rozsahu, z obsahu súdneho spisu nezistiac žiadne relevantné okolnosti odôvodňujúce aplikáciu § 257 CSP.

65. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1, 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).